

der kaldes »De samlede Kvindeforeninger«, hersker den bedste Forstaaelse, og at der af disse udføres et godt Samarbejde, og det er 11 Foreninger, en ret anseelig Styrke, der samarbejder for at fremme vor Sag. Det forekommer mig, at M. S.'s Paastand om »Mangel paa Kammeratskab« hermed er falden til Jorden. Kan M. S. fremlægge Beviser for, at Kvindesagen er dødsdømt, fordi vi lod den belejlige Tid gaa forbi og slog os til Ro, »disse smaa Damer«, uden at vejlede Uvejre, der ville bryde løs over vore Hoveder, og kan samme bevise sin Paastand om, at Kvindeforeningerne kævles, og dertil navngiver sig, saa skal jeg møde hendes løse Paastande med saa klare Modbeviser, at det vil blive klart, at M. S. er løbet med »Limstangen«. Jeg mener, at Kvindesagen er saa langt fra at være dødsdømt, at den nu for Tiden har stor Livskraft gennem alle dens forskellige Virkefelter. Vi fører en ærlig og ihærdig Kamp for en retfærdig Sag — vore Menneskerettigheder — vi skyer intet Offer, vi bryder overtværs med vor Omgangskreds, ja med vor Slægt for denne Sags Skyld. Hvad gør M. S.?

København i November 1890.

Line Luplau,
f. Monrad.

Folketingets Fredsudvalg.

Efter at Forslaget om Havelodder havde været behandlet i to Dage og i flere Timer paa den tredje, ofrede Folketinget den 19de Novbr. en halv Times Tid paa *Fr. Bajers* allerede den 30te Oktober — umiddelbart efter Forespørgslen til Udenrigsministeren — anmeldte Forslag om *Nedsættelsen af et 11-Mands Udvalg* »til at undersøge, hvorledes Tinget formaalstjenligst kan bidrage til, at der afsluttes *vedvarende Voldgiftstraktater* mellem Danmark og andre uafhængige Stater, først og fremmest de to andre nordiske Riger.«

Forslagsstilleren vilde aabenbart give Højre en Advarsel, dersom det ikke i Danmark støttede en Sag, om hvilken man i Udlandet samler sig fra de forskelligste Sider. Dette gjorde han i den Form, hvori han begrundede Forslaget, i det han begyndte med at skildre Banketten i Hotel Metropole i London, den 23de Juli 1890, efter den interparlamentariske Konference. Ved denne Banket, som omtrent halvhundrede engelske Parlamentsmedlemmer gav til Ære for Gæsterne fra de kontinentale Rigsdage, sad nemlig Præsidenten Sir *Lyon Playfair* ved Siden af sin politiske Modstander i Overhuset Markien af *Bristol*. Tilbords havde den ene Franskmanden *Frédéric Passy* og den anden den tyske Rigsdagsmand *Th. Barth*; det var første Gang, efter sidste Krig, at tyske og franske Rigsdagsmænd samledes til en saadan Konference. Englands første Arbejderrepræsentant i Parlamentet, Mr. *W. R. Cremer*, havde til Bords en Grande af Spanien, Hs. Exc. *Don Arturo*

de Marcoartu o. s. v.¹⁾ Skaalen »for den internationale parlamentariske Bevægelse« blev udbragt af et tidligere Medlem af det engelske Kabinet, *Shaw-Lefevre*, hvis Tale i Underhuset den 6te Marts 1868 havde givet Stødet til, at Alabama-Sagen, der nær havde fremkaldt Krig imellem England og Nordamerika, blev afgjort ved Voldgift. — Derfra gik Taleren over til i Korthed at omtale Voldgiftstankens videre Fremskridt indtil den Dag i Dag, men vendte tilbage til den interparlamentariske Konference i London, hvor man om Dagen, inden Banketten, havde vedtaget, at der, om muligt, i enhver Rigsdag skulde dannes en parlamentarisk Komité til Fremme af Fredssagen. Det var denne, Forslagsstilleren havde for Øje. Det var heldigt, om den private Komité kunde støtte sig til et officielt Udvalg som det foreslaaede, da man gennem dette kunde faa Udenrigsministeren i Tale. De private Komitéer i de forskellige Rigsdage skulde holde Forbindelse med hverandre indbyrdes; saaledes opdagede man snarest, hvilke Lande der lettest og snarest kunde slutte vedvarende Voldgiftstraktater. Særlig — vilde han haabe — skulde Fredsvennerne i de tre nordiske Rigsdage søge Forstaaelse om en vedvarende Voldgiftstraktat mellem de tre Riger; den vilde blive den første i Evropa, naar man ikke tøvede, indtil andre Stater var komne os i Forkøbet, saaledes nu Amerika, der var sprungen forbi hele Evropa ved Beslutningen af 17de April 1890 paa den panamerikanske Kongres. Med en saadan nordisk Voldgiftstraktat vilde vi begynde en ny Skandinavisme: *Fredsskandinavismen* i Modsætning til *Krigsskandinavismen*. Idet han til Slut anbefalede Nedsættelsen af Udvalget, ønskede han, at det populært maatte betegnes som »Fredsudvalget«.

Rosen (Folketingsmand for Kredsen med »Selvbeskatningens« provisoriske Forter) var Ordfører for Højre, som ved denne Lejlighed dog havde splittet sig, idet flere Højremænd ved den paafølgende Afstemning undlod at rejse sig imod Forslaget, hvilket deres Ordfører anbefalede at forkaste. Han havde — ligesom sin Yderlighed, en enkelt demokratisk Referent — opfattet Forslagsstilleren Indledning (om Banketten i London) som Spøg,²⁾ alt andet end Alvor. Efter den Indledning kunde han nemlig ikke tro, at Forslagsstilleren mente det alvorlig. Hvad skulde ogsaa saadant et Udvalg kunne udrette? »En saadan vedvarende Traktat holder jeg for ganske umulig,« udraabte Taleren. Men selv om en saadan Traktat blev sluttet, vilde den jo blive reven i Stykker, saa snart Krigen udbrød. Vi var imidlertid alle Fredsvenner; og vi kunde trygt stole paa Udenrigsministeren. Her i

Tinget fandtes ikke 11 Medlemmer, som kunde gøre formaalstjenlige Forslag om vedvarende Voldgiftstraktater. Det vilde blive »fuldstændig orkesløse Forslag«. Han fraraadede derfor at stemme for Udvalgets Nedsættelse.

Forslagsstilleren tilbageviste Rosens tilsyneladende Forsøg paa at fornærme ham ved at sigte ham for ikke at mene det alvorlig med Sagen. Det nyttede ikke, at Rosen og enhver af hans Meningsfæller kaldte sig Fredsvenner, naar de intet vilde gøre for Sagen ved at slutte sig sammen med alle andre om den i *Forening*; hver *enkelt* udretter intet. Det er ej engang nok, sagde han, at alle danske Fredsvenner forener sig; de maa forene sig med Udlændets, om noget alvorligt skal udrettes. Dertil skulde det foreslaaede Udvalg tjene som et vigtigt Forbindelsesled. Her i Folketinget kunde vi gøre meget godt Forarbejde. Sligt var ogsaa gaaet forud det store panamerikanske Voldgiftsforbund. — Det var af Bismarck, Rosen havde laant den Talemaade, at Krig ophævede alle Traktater. Men det var usandt; der var endog Traktater, som først en udbrydende Krig bragte til at træde i Kraft. Med Udenrigsministerens Svar den 30te Oktober kunde Tinget ikke slaa sig til Ro, da han ikke havde sagt et eneste Ord om *vedvarende* Voldgiftstraktater; og det var derpaa Eftertrykket laa i Forespørgslen. Rosens Meningsfæller kunde godt som Højremænd stemme for Forslaget. I Norges Storting blev i Aar et lignende (i Form af en Adresse til Kongen) vedtaget med 89 mod 24, og blandt de 89 var ikke faa Højremænd.

Berg anbefalede paa det varmeste Tinget at vedtage Beslutningen om Fredsudvalgets Nedsættelse. Han kunde endog ønske, at det ikke indskrænkede sig til *Voldgifts*-, men omfattede ogsaa *Neutralitetstraktater* mellem de nordiske Riger. Han undrede sig over Rosen og hans Venner, der var saa store paa det, naar det galdt Krig, men saa smaa, naar det galdt Fred. Han frygtede maaske for, at 11-Mandsudvalgets Samtaler skulde skade Provisorismen. Men dette Fædrelandsspørgsmaal burde være hævet over vore daglige Partistridigheder. Om end mange Traktater var brudte, kunde Rosen næppe nævne noget Exempel paa en brudt Voldgiftstraktat. De er et andet Slags end disse Krigstraktater, der hænges op som Gaasesteg for Ræve til at brydes (Krigstraktater kaldte han dem, som sluttes efter en endt Krig).

Rosen svarede, at han ikke havde talt imod »Voldgiftsretter«, men imod Udvalg, der skulde foreslaa »vedvarende Voldgiftsretter« (!). Et Udvalg af 11 af os Folketingsmænd kunde ikke udrette »det allermindste« i denne Sag.

Berg mente tværtimod, at et Udvalg, som arbejdede paa Forhandlingers Grund, havde med Hensyn til sine Beslutninger samme Betydning *udenfor Landets Grænser* — desværre ikke herhjemme — som et hvilket som helst andet Underhus. Havde Højre nu støttet Sagen, kunde deraf senere fulgt en Rigsdagsbeslutning, der overfor Udlandet udtrykte den store Befolknings Me-

¹⁾ Naar et enkelt demokratisk Blad aldeles har misforstaaet Forslagsstilleren, som om han benyttede Lejligheden til at blære sig med sine fine Bekendtskaber, har Bladet aldeles misforstaaet Taleren. Paa visse Blade virker et fornemt Navn som en rød Klud paa en Tyr. De anser det for umuligt, at Personer i ansete Stillinger kan være sande Fredsvenner. Fredssagen kan ikke undvære dem. Netop i de ansete Stillinger kan de gavne Sagen mest.

²⁾ Højrebladet »Avisen« havde Dagen efter en Leder om Forhandlingen under Overskriften: »Narrestrøget«. Modsætningerne mødes.